

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku K. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we W.
z udziałem zainteresowanego [...] Banku SA w K.
o zwrot nienależnie pobranego świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 kwietnia 2018 r.,
skargi wnioskodawcy o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Apelacyjnego we W.
z dnia 18 grudnia 2014 r., sygn. akt III AUa .../14,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 18 grudnia 2014 r. oddalił apelację K. P. od wyroku Sądu Okręgowego we W. z dnia 8 maja 2014 r., wydanego przy udziale zainteresowanego Banku, oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we W. z dnia 6 maja 2013 r., zobowiązującej K. P. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Sąd Apelacyjny w motywach orzeczenia wskazał, że emerytura zmarłej w dniu 24 stycznia 2013 r. H. B.-P., mimo otrzymanej przez organ rentowy w dniu 4 lutego 2013 r. informacji o śmierci uprawnionej, wpłynęła na rachunek bankowy prowadzony jako wspólny dla niej i jej syna odwołującego się K. P., stanowi nie-

należne świadczenie w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna), ponieważ stosownie do art. 101 pkt 2 tej ustawy prawo do świadczenia ustaje z chwilą śmierci osoby uprawnionej. W ocenie Sądu Apelacyjnego, osobą zobowiązaną do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (art. 138 ust. 1 tej ustawy) nie jest bank prowadzący rachunek, ale współwłaściciel rachunku wspólnego stosownie do art. 57 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1876 ze zm.). Z polecenia wypłaty nie wynika, by organ rentowy przekazał świadczenie innej osobie, a nie matce odwołującego się jako uprawnionej do otrzymywania emerytury. Z tego względu wszelkie zarzuty apelacji, jakoby z przyczyn zależnych od organu rentowego świadczenie zostało wypłacone innej osobie niż wskazana w decyzji organu (art. 138 ust. 3 tej ustawy) nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem tego wyroku K. P. zarzucił naruszenie art. 138 ust. 2 pkt 1 oraz art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej przez rażąco błędną wykładnię i sprzeczność z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć w sprawach o zwrot nienależnie pobranych świadczeń, a także rażące naruszenie art. 379 pkt 5 k.p.c. przez zmianę podstawy prawnej w stosunku do zastosowanej przez Sąd pierwszej instancji, ponieważ z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika jednoznacznie, że dla Sądu Apelacyjnego „podstawą prawną rozstrzygnięcia nie jest art. 138 ust. 3, lecz art. 138 ust. 2 pkt 1” ustawy emerytalnej, co pozbawiło skarżącego możliwości obrony swoich praw.

Skarżący wskazał art. 138 ust. 2 pkt 1 oraz art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej i art. 379 pkt 5 k.p.c. jako przepisy prawa z którymi zaskarżony wyrok jest niezgodny. Stwierdził, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, bowiem skarga kasacyjna jest niedopuszczalna z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia niższą niż wskazana w art. 398² § 1 k.p.c., a wniesiona przez niego skarga o wznowienie postępowania została odrzucona postanowieniem Sądu Apelacyjnego we W. z dnia 30 czerwca 2015 r. Szkodę poniesioną na skutek wydania zaskarżonego wyroku stanowi wezwanie skarżącego przez organ rentowy do zapłaty „nienależnie pobranego

świadczenia”, tj. całej dochodzonej kwoty 3.323,08 zł, gdyż w świetle prawidłowo odczytanych przepisów ustawy emerytalnej dotyczących zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, nie mógł on zostać zobowiązany do zwrotu powyższej kwoty.

Zdaniem skarżącego, art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej adresowany jest do osób będących świadczeniobiorcami (emerytami bądź rencistami), którzy byli pouczeni o braku prawa do pobierania świadczeń w wypadku zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń. Skarżący, który stał się adresatem zaskarżonego wyroku, nie jest natomiast ani świadczeniobiorcą, ani nie został pouczony przez organ rentowy o braku prawa do pobierania świadczeń w wypadku zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń. Jest on osobą trzecią, której wypłacono świadczenie należne świadczeniobiorcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku podlega odrzuceniu. Zgodnie z art. 424⁶ § 1 k.p.c., skargę wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie dwóch lat od dnia jego uprawomocnienia się. Wyrok Sądu Apelacyjnego we W. uprawomocnił się w chwili wydania, czyli w dniu 18 grudnia 2014 r. Natomiast odwołujący się K. P. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem tego wyroku w dniu 25 lutego 2017 r. (data nadania skargi w urzędzie pocztowym), zatem po upływie dwóch lat.

Sąd Najwyższy wielokrotnie w swoim orzecznictwie wskazywał, że przewidziany w art. 424⁶ § 1 k.p.c. dwuletni termin do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem jest z jednej strony terminem zawitym prawa materialnego, z drugiej zaś - terminem procesowym. Niedochowanie terminu wywołuje skutki materialnoprawne, bowiem w takiej sytuacji nie jest możliwe dochodzenie roszczenia odszkodowawczego od Skarbu Państwa. Procesowy charakter tego terminu wyraża się zaś w tym, że wyznacza on okres, w którym skarga może być wniesiona, a jego niedochowanie powoduje odrzucenie skargi

(art. 424⁸ § 1 k.p.c.; por. postanowienie z dnia 18 września 2017 r., V CNP 32/17, LEX nr 2376906; z dnia 20 grudnia 2013 r., V CNP 11/13, LEX nr 1421820; z dnia 14 listopada 2012 r., II CZ 106/12, LEX nr 1293733; z dnia 12 października 2012 r., III CNP 17/12, LEX nr 1232599). Ponadto owa dwoistość charakteru terminu, o którym mowa w art. 424⁶ § 1 k.p.c., pełniącego istotną funkcję materialnoprawną, a także jego prekluzyjność, powoduje też, że nie podlega on przywróceniu na podstawie art. 168 i nast. k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r., II BU 8/10, LEX nr 1380872 i powołane tam orzeczenia).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

kc